

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Oddělení celoživotního vzdělávání

Závěrečná práce

Povinné vzdělávání předškoláků
v MŠ jako předpoklad úspěšného
přípravného studia v ZUŠ

Vypracoval: Mgr. Milan Bašta

Vedoucí práce: PhDr. Miloš Beneš

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji závěrečnou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své závěrečné práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 13. května 2017

Anotace

Závěrečná práce se zabývá dopadem zavedení povinné předškolní docházky na vzdělávání dětí předškolního věku v základních uměleckých školách.

Předpoklad vlivu povinné předškolní docházky se opírá o porovnání výstupů vzdělávacího procesu obou typů škol a hledání vzájemných souvislostí.

Práce se zaměřuje na stávající spolupráci mateřských škol a základních uměleckých škol. Obsahuje úvahu nad novými možnostmi spolupráce, které se zavedením povinné předškolní docházky nabízí.

Zamýšlí se nad novými možnostmi součinnosti pro naplnění společných cílů vzdělávání dětí předškolního věku.

Klíčová slova:

Předškolní vzdělávání, mateřská škola, základní umělecká škola, metodika vzdělávání, hudební vzdělávání, hudební činnosti

Abstract

This final thesis deals with the compulsory pre-school attendance implementation and its impact on pre-school children in elementary art schools.

The assumption of compulsory preschool attendance impact is based on the both school types educational process outcomes comparison and the search for mutual interconnections.

This thesis is focused on a current nursery and elementary art schools collaboration. It contains consideration of a new cooperation possibilities which are being offered by the compulsory preschool attendance implementation.

It contemplates new cooperation possibilities to reach common goals in preschool children education.

Key words:

Preschool education, nursery school, elementary art school, educational methodology, music education, music activity

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu závěrečné práce PhDr. Miloši Benešovi za odborné vedení, za pomoc a cenné připomínky v průběhu zpracování této práce.

Obsah

Úvod	7
1 Umělecké školství	8
1.1 Umění	8
1.2 Význam umění	8
1.3 Historie hudebního školství.....	9
1.4 Historické mezníky hudebního školství v českých zemích	9
1.5 Současnost základního uměleckého školství.....	10
1.5.1 Základní umělecké školy	10
1.5.2 Členění základního umělecké vzdělávání	10
1.5.3 Přípravná hudební výchova.....	10
1.5.4 Projekty základních uměleckých škol	11
2 Umělecké vzdělávání dětí předškolního věku	11
2.1 Estetická výchova.....	11
2.2 Estetická výchova v mateřské škole.....	12
2.2.1 Význam estetické výchovy dítěte	12
2.2.2 Pojetí estetické výchovy před rokem 1990.....	12
2.2.3 Současné estetické disciplíny	12
2.3 Hudební vzdělávání dětí předškolního věku	13
2.3.1 Význam hudebního vzdělávání v předškolním věku	13
2.3.2 Věková hranice pro začátek hudební výchovy v historii.....	13
2.3.3 Úskalí hromadné výuky na hudební nástroj	14
2.3.4 Posouvání věkové hranice pro začátek hry na hudební nástroj	14
2.4 Hudební činnosti v mateřské školy	15
2.4.1 Hudební činnosti v 60. – 90. letech 20. století.....	15
2.4.2 Hudební činnosti v současnosti.....	16
2.5 Přípravné studium v základních uměleckých školách.....	17
2.5.1 Forma a cíle přípravného studia.....	18
2.5.2 Priority vzdělávání v základních uměleckých školách	18
3 Metodika vzdělávání dětí předškolního věku	19
3.1 Očekávané výstupy RVP PV	19

3.1.1	Dítě a jeho tělo (oblast biologická).....	19
3.1.2	Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)	20
3.1.3	Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)	20
3.1.4	Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)	20
3.1.5	Dítě a svět (oblast environmentální)	21
3.2	Desatero MŠMT	21
3.3	Metodika vzdělávání v základních uměleckých školách	25
3.3.1	Dvouleté přípravné studium	25
4	Spolupráce škol na předškolním vzdělávání dětí.....	26
4.1	Zavedení povinné předškolní docházky	26
4.1.1	Novela školského zákona	26
4.1.2	Posílení školního připravenosti dětí	26
4.1.3	Nové povinnosti zákonných zástupců dětí	27
4.2	Spolupráce škol.....	27
4.2.1	Sklobení metodiky ZŠ a ZUŠ	27
4.2.2	Modelový příklad.....	28
4.2.3	Kvalifikovaná výuka	28
4.2.4	Spolupráce vzdělávacích zařízení	28
4.3	Nové možnosti spolupráce škol	29
4.3.1	Obavy z povinné předškolní docházky.....	29
4.3.2	Přednosti předškolního vzdělávání	29
4.3.3	Přednosti získávání požadovaných základů hudebního vzdělávání v přípravném studiu ZUŠ	30
4.3.4	Vytváření nových forem spolupráce.....	31
5	Závěr.....	32
6	Seznam použitých zdrojů.....	33

Úvod

Závěrečná práce je úvahou nad možnostmi, které pro vzdělávání dětí předškolního věku v základních uměleckých školách přináší zavedení povinné předškolní docházky v mateřských školách.

Toto téma jsem si zvolil především proto, že zavedení povinné předškolní docházky nabízí širší prostor ke společnému vytváření dobrých předpokladů pro pokračování ve vzdělávání dětí. K podpoře individuálních rozvojových možností dětí bude ale nutná spolupráce obou vzdělávacích zařízení.

Učitel dětí předškolního věku na základní umělecké škole vychází při své práci v mnoha ohledech z očekávaných výstupů Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Pro splnění očekávaných výstupů při vzdělávání předškoláků v přípravném studiu na základní umělecké škole by uvítal stejnou součinnost při provádění hudebních činností v mateřské škole.

Cílem mé práce je proto porovnání společných priorit a cílů vzdělávání dětí předškolního věku a upozornit na potřebu užší spolupráce obou vzdělávacích zařízení.

Ve své úvaze se zaměřuji na hudební obor, protože naše škola v současné době poskytuje vzdělávání pouze v hudebním oboru a jako profesionálnímu hudebníkovi je mi tento obor nejbližší.

1 Umělecké školství

Umělecké vzdělávání má v českých zemích dlouholetou tradici. V hudebním vzdělávání nalézáme již v 16. století první pokusy usilující i o teoretickou reflexi hudebně pedagogické praxe (např. J. A. Komenský). Zhruba od 18. století vznikají první učebnice, které obsahovaly systémový rozvoj hudební pedagogiky. Rozvoji českého hudebního školství napomohla i činnost literátských bratrstev, provozování hudby na jezuitských a piaristických kolejích, v kostelních a klášterních sborech, v neposlední řadě i pedagogické působení dvorních či městských trubačů. Ti spolu s českými kantory (např. J. J. Ryba) vytvořili podmínky pro úspěšnou realizaci školských reforem na přelomu 18. a 19. století.

1.1 Umění

Přibližně třicet pět tisíc let je umění nezaměnitelnou součástí lidské kultury. Umění provází člověka od pradávna celým životem. Od starověku rozlišujeme umění výtvarná a umění múzická či performativní. Od renesance se nejčastěji užívá v užším smyslu „krásných umění“ s důrazem na tvořivost, originalitu a individualitu umělce. V období renesance již vznikaly první galerie i umělecké akademie.

Od 19. století umění výrazně ovlivňují nové technické možnosti a nové prostředky umělecké tvorby. Vznikaly první umělecké školy a další umělecké instituce. Počátkem 20. století se umění zbavuje své znázorňovací funkce a dále se individualizuje. Dostává se pod silný tlak komercializace a začínají se objevovat snahy o odstraňování hranic mezi uměním a běžným životem.

1.2 Význam umění

Z hlediska individuálního je základním kritériem umělecké hodnoty estetický účinek. Estetický účinek je zcela individuální, závislý na dosavadní osobní zkušenosti jedince. Z hlediska sociálního je umělecký proces nezbytným nástrojem k tvorbě nových či k inovaci dosavadních znaků a nástrojem

ověřování jejich účinnosti. Stavební prvky umělecké tvorby jsou znaky toho, co umělec intuitivně vnímá jako krásné, dokonalé a smysly poznatelným podobenstvím vkládá do svého díla. Umělecké dílo tak odkrývá vnitřní podstatu věcí. K porozumění umění je tedy nezbytná estetická výchova.

1.3 Historie hudebního školství

Počátky hudebního školství jsou spojeny s rozvojem nejstarších civilizací. Na vývoj evropského školství měl největší vliv řecký školský systém, kladoucí velký důraz na výchovu múzickou, kde měla hudba důležité postavení. S rozšiřováním křesťanské liturgie se hudba stává součástí vyučování na klášterních školách. Hudební výchova se objevuje později i na školách městských. První pokusy usilující o teoretickou reflexi hudebně pedagogické praxe přináší 16. století a zhruba od 18. století vznikají první učebnice, obsahující systémový rozvoj hudební pedagogiky.

1.4 Historické mezníky hudebního školství v českých zemích

Počátky hudebního vzdělávání u nás sahají do 17. století. Působením vynikajících kantorů v 18. století, vznikem městských hudebních škol a vydáním učebních osnov pro všeobecnou hudební výchovu na obecných školách v 19. století, byla založena tradice organizovaného hudebního vzdělávání v českých zemích. Stimulem pro rozvoj profesionálního hudebního školství bylo založení pražské konzervatoře roku 1811 a pražské varhanické školy roku 1830. Po vzniku samostatného Československa došlo v roce 1919 k zestátnění pražské konzervatoře (která se v roce 1889 spojila se školou varhanickou). Mezníkem pro rozvoj našeho hudebního školství se stává založení Československé společnosti pro hudební výchovu (ČSHV) v roce 1934. V roce 1945 je v Praze založena Akademie múzických umění a v roce 1947 brněnská JAMU. V 50. letech dochází k zestátnění základních hudebních škol, které jsou na základě zákona z roku 1960 o jednotné soustavě a organizaci uměleckého školství v roce 1961 přejmenovány na lidové školy umění (LŠU).

Ty byly v roce 1991 transformovány na základní umělecké školy (ZUŠ). Jejich struktura, široká síť a provázanost v systému uměleckého vzdělávání nemá v evropském ani světovém měřítku obdobu.

1.5 Současnost základního uměleckého školství

1.5.1 Základní umělecké školy

Základní umělecké školy (zkráceně ZUŠ) poskytují vzdělání v uměleckých oborech - hudebním, výtvarném, tanečním a literárně-dramatickém. V roce 2010 byl MŠMT ČR vydán Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUŠ). Tím se ZUŠ pevně usadily v systému českého uměleckého školství a jsou součástí systému uměleckého vzdělávání v ČR.

1.5.2 Členění základního uměleckého vzdělávání

Základní umělecké vzdělávání se člení podle §109 zákona 561/2004 Sb. na přípravné studium, základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé.

Ke studiu hudebního oboru jsou přijímáni žáci na základě úspěšně vykonané talentové zkoušky, s prokazatelným hudebním nadáním. (Hudebním nadáním je myšlen komplex předpokladů - například schopnost hrát na hudební nástroj, hudební sluch, jemná motorika pro hru na hudební nástroj, prostorová a hudební představivost).

1.5.3 Přípravná hudební výchova

Přípravné studium je určeno pro žáky od 5 let a je maximálně dvouleté, k základnímu studiu I. stupně jsou přijímáni žáci od 7 let (délka studia ve všech oborech je v trvání 7 roků) a studium II. stupně je organizováno pro žáky od 14 let (pro všechny obory v délce 4 let) a studium pro dospělé (4 roky).

1.5.4 Projekty základních uměleckých škol

Nadace světově proslulé pěvkyně Magdaleny Kožené letos poprvé uskuteční celostátní happening základních uměleckých škol ve veřejném prostoru, pod názvem ZUŠ Open. V projektu ve stejný den vystoupí se svým programem na 355 ZUŠ po celé České republice. Poselství Magdaleny Kožené pro ZUŠ Open zní: *„Základní umělecké školy tvoří kořeny naší kulturnosti, naší lásky k umění. Ve světovém měřítku jsou zcela unikátním vzdělávacím systémem, který je třeba hýčkat, rozvíjet a podporovat.“*

Vedle nového projektu Nadace Magdaleny Kožené „ZUŠ Open“ se základní umělecké školství dlouhodobě veřejně prezentuje na řadě koncertů, tuzemských i zahraničních přehlídek, soutěží, výstav, v rámci kulturních a společenských akcí. Jedním ze zajímavých, tradičních projektů je např. projekt „Mozartovy děti“, který zahrnuje edukační akce zaměřené na hudební vnímání malých posluchačů (hudební workshopy pod vedením zkušených lektorů), veřejná vystoupení souborů mladých hudebníků na náměstích a dalších prostranstvích. Vyvrcholením projektu jsou prestižní koncerty, na nichž se prezentují dětské sólisty – žáci základních uměleckých škol – za doprovodu Filharmonie Brno a závěrečný koncert, na němž „mladí Mozarti“ usedají do řad brněnských filharmoniků a spolu s nimi se podílejí na interpretaci symfonické hudby. Novou tradici, kdy žáci základních uměleckých škol usedají mezi členy České filharmonie a společně zahrají koncert v pražském Rudolfinu, založil šéfdirigent České filharmonie Jiří Bělohlávek.

2 Umělecké vzdělávání dětí předškolního věku

2.1 Estetická výchova

Výklad pojmu estetická výchova výstižně charakterizuje ve své knize Úvod do estetické výchovy Bohumil Urban: *„Estetická výchova je činnost, kterou navozujeme v psychice člověka potřebu estetických prožitků a estetického*

sebevyjádření, a která směřuje k utváření hodnotícího vztahu člověka k estetickým jevům.“¹

2.2 Estetická výchova v mateřské škole

2.2.1 Význam estetické výchovy dítěte

Estetická výchova velmi účinně pomáhá formovat osobnost dítěte. Cílem estetické výchovy je pěstovat u dítěte schopnost a potřebu estetického prožitku. V současné době stále silnější rotace rozvoje techniky má umění obrovský význam pro harmonii lidského života a význam i potřeba estetické výchovy tak narůstá. V předškolním věku je dítě silně ovlivňováno působností hudby, obrazu i slova. Dítě má potřebu realizovat svou přirozenou touhu po činnosti, která mu umožňuje aktivně projevit své emoce, poznatky a postoje. Estetická výchova se stává i významným nástrojem prevence vzniku sociálně patologických jevů.

2.2.2 Pojetí estetické výchovy před rokem 1990

V minulosti byla estetická výchova v mateřských školách rozdělena do tří základních kategorií – výchova hudební, výtvarná a literární. Byla zaměřená na rozvoj schopností a dovedností dítěte vyjadřovat se specifickými prostředky jednotlivých uměleckých disciplín. Cílem byla kultivace vztahu dítěte k okolnímu světu a formování dětské osobnosti.

2.2.3 Současné estetické disciplíny

Současný pedagog jako průvodce a zprostředkovatel má dostatek nástrojů k rozvoji estetického vnímání světa, estetického cítění a rozvoje dítěte

¹ URBAN, Bohumil S. (1970). *Úvod do teorie estetické výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

(pohádka, hra a hračka, divadlo pro děti, dětská literatura, poezie, hudební skladba a písňový text, hudebně-pohybové činnosti, výtvarné dílo, film apod.). Estetických disciplín využívá k rozvoji kreativity, kultivaci estetického citění a estetických postojů dětí předškolního věku.

2.3 Hudební vzdělávání dětí předškolního věku

2.3.1 Význam hudebního vzdělávání v předškolním věku

Podle posledních vědeckých studií je to s výukou hry na hudební nástroj obdobné jako s výukou cizího jazyka. Čím dříve se s výukou hry na hudební nástroj začne, tím lepší plynulosti a přirozenosti v dané oblasti dítě dosáhne. Obecně je odborníky doporučováno začít s výukou mezi čtvrtým a pátým rokem dítěte. Tvorba synapsí v mozku je nejsilnější právě v předškolním věku, proto je nesmírně důležité začít s hudebním vzděláváním co nejdříve. V tomto období má již dítě schopnost naplno vnímat, lépe udrží pozornost a je velmi zvědavé. Vhodné načasování výuky hry na hudební nástroj je pochopitelně také závislé na celkovém individuálním fyzickém a duševním vývoji každého dítěte. Každé dítě je jiné, jedinečné a ke každému je potřeba takto přistupovat.

2.3.2 Věková hranice pro začátek hudební výchovy v historii

Už geniální W. A. Mozart se věnoval hře na klavír ve věku, kdy se ještě nebyl schopen samostatně posadit na klavírní židli. Jako šestiletý již koncertoval po celé Evropě. Obory jako hra na klavír nebo na housle vyžadují začít s výukou co možná nejdříve (obdobně je tomu například u klasického baletu). S výukou hry na klavír nebo na housle se tradičně začíná ve věku pěti let dítěte. Pozdější začátek výuky významně limituje jeho předpoklady pro budoucí uměleckou dráhu. Na dechové nástroje se do 70. let minulého století obvykle začínalo až ve věku 12 let, nejdříve ve věku 10 let.

Teprve s popularizací hry na zobcovou flétnu² se tento hudební nástroj v 70. letech stává „přípravným“ nástrojem ke hře na dechový nástroj. Obor hra na zobcovou flétnu tak umožňoval přijímat talentované žáky do dechového oddělení lidových škol umění mnohem dříve a po dovršení fyzických předpokladů již pokračoval žák ve výuce na vybraný nástroj.

2.3.3 Úskalí hromadné výuky hry na hudební nástroj

Masovost 27 let trvajících Žilkova projektu Dřevěná píšťalka, kdy v 80. letech víkendové výukové cykly navštěvovalo až 800 rodičů a dětí, však odhalila jeden zásadní problém, který hromadná výuka hry na hudební nástroj vždy přináší. Při nedostatečně kontrolovaném zvládnutí jednotlivých kategorií hry na hudební nástroj, od jeho držení, postavení rukou, v tomto případě správném dýchání, práci jazyka, artikulaci, nemluvě o dynamickém a agogickém spektru, získává žák celou řadu špatných návyků, které se následně jen těžce a dlouhodobě odstraňují. Jestli se v mnoha případech vůbec odstranit dají. Když pak rodiče přicházejí k talentovým zkouškám do základní umělecké školy s informací, že jejich dítě absolvovalo hromadnou výuku v hudebních kroužcích nebo komerčně zaměřených hudebních výukových programech, nesetkávají se většinou s nadšením ze strany zkušební komise.

2.3.4 Posouvání věkové hranice pro začátek výuky hry na hudební nástroj

S pokrokem vývoje fyzické i duševní vyspělosti dětí se dnes začíná ve věku pěti let s výukou ve většině hudebních oborů. Interpretační konkurence, především v asijských zemích, vzrostla natolik, že se věková hranice pro začátek výuky uměleckých oborů stále posouvá směrem dolů. V souladu s tímto obecně platným trendem se od 1. září 2020 rozšiřuje nepovinné vzdělávání v mateřských školách na děti ve věku již od dvou let. Tyto

² O popularizaci hry na zobcovou flétnu se významně zasloužil můj dlouholetý kolega ze Symfonického orchestru Českého rozhlasu Prof. Václav Žilka, známý díky dlouholetému vedení zábavné školy hrou nazvané Dřevěná píšťalka a projektu Léčivá píšťalka, zaměřeného na pomoc při léčbě dětského astmatu.

skutečnosti vyžadují daleko větší koordinaci a užší spolupráci vzdělávacích institucí dětí předškolního věku v oblastech metodiky, tvorbě vzdělávacích programů a modulů, jejich obsahu a očekávaných výstupů, v souladu s jednotlivými RVP, než tomu bylo dosud.

2.4 Hudební činnosti v mateřské škole

Hudební výchova v mateřské škole dlouhodobě vychází z předpokladu, že hudba má řadu specifických prostředků pro rozvíjení citové, estetické a intelektuální stránky osobnosti dítěte. Proto mají v mateřské škole hudební činnosti své nezastupitelné místo.

2.4.1 Hudební činnosti v 60. – 90. letech 20. století

Cílem hudební výchovy v 60. – 90. letech bylo optimální využití všech předností hudby k podchycení zájmu dítěte o hudební činnosti a vhodnými formami podněcovat rozvoj hudebnosti dítěte.

Úkoly hudební výchovy se naplňovaly prostřednictvím čtyř okruhů činností:

- **Pěvecké** – jako základ hudebně výchovného procesu, ve kterém si dítě osvojí základy pěveckých dovedností a kultivuje svůj mluvní a zpěvní projev.
- **Instrumentální** – jako prostředek urychlení hudebního rozvoje dítěte, kdy hra na dětské hudební nástroje umocňuje aktivní vnímání rozdílů mezi zvuky nehudebními a hudebními, s pociťováním rytmické stránky řeči, pohybu a hudby. Výsledkem je pak tvořivá práce s melodií, textem, tempem, dynamikou a dalšími výrazovými prostředky hudby.
- **Hudebně-pohybové** – byly chápány jako nejtypičtější projev vnímání nezastupitelného místa hudby v přirozených činnostech dětí předškolního věku. Spojení hudby s pohybem umožňuje hlubší vnímání hudby a rozvíjí přirozenou schopnost dítěte vyjádřit hudbu pohybem.

- **Poslechové** – směřovaly k citovému prožitku a estetickému zážitku dítěte. Jejich obsahem byl rozvoj sluchového vnímání, hudební představivosti a osvojování si základních výrazových prostředků hudební řeči formou aktivního poslechu.

Ve všech hudebních činnostech byly uplatňovány elementární projevy hudebního myšlení a byl kladen důraz na tvořivost dítěte.

Obsah výchovné práce estetické výchovy byl detailně a srozumitelně rozpracován podle věkových skupin dětí, včetně přesných návodů a popisů prostředků k dosažení požadovaných cílů.

Hudební výchova v mateřské škole kladla důraz na tyto čtyři hudební činnosti dětí. Předností byla posloupnost a dodržování přesných metodických postupů při hudebních činnostech, nevýhodou byla absence jakéhokoli kreativního přístupu.

2.4.2 Hudební činnosti v současnosti

Současný výchovný systém poskytuje hudebním aktivitám mnohem větší prostor. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání nabízí propojení jednotlivých hudebních aktivit ve všech oblastech. Vedle ryze hudebních dovedností využívá současný výchovný systém hudebních aktivit k rozvoji tvořivosti, paměti, logického myšlení i komunikačních schopností dětí. Hudební činnosti významně přispívají k celkové kultivaci osobnosti dítěte a podílí se na jeho fyzickém i psychickém vývoji.

Původní čtyři okruhy hudebních činností zůstávají stejné, ale mají daleko hlubší a propracovanější obsah. Vzdělávací proces nelze odtrhnout od společenské reality a učitelé jsou dnes mnohdy postaveni před řešení velmi složité situace. Proto současný vzdělávací program vyžaduje odbornou znalost a profesionální přístup učitelů mateřských škol.

- **Zpěv** – pěvecké aktivity jsou dnes chápány jako jeden z prostředků zdravého životního stylu – správné dýchání, držení těla, prevence hlasových a artikulačních poruch, vhodné využití volného času, nástroj prevence psychopatologických jevů.
- **Instrumentální hra** – hudebně-instrumentální činnosti podporují rozvoj koordinace pohybů, jemné motoriky, schopnost manipulace s předměty, rozvíjí představivost, tvořivost a koncentraci.
- **Hudebně-pohybová výchova** – přispívá ke správnému fyziologickému vývoji, k ovládnutí pohybového aparátu a koordinaci pohybů, k orientaci v prostoru, uvolňuje napětí a stres, podporuje rozvoj tvořivosti, koncentrace, fantazie a dětské paměti.
- **Poslech** – poslech a sluchové hry rozvíjejí smyslové poznání, koncentraci, fantazii a představivost dětí.

Prostřednictvím hudebních činností navazují děti snazší kontakt s druhými, hudební aktivity přispívají k adaptaci jedince v kolektivu a k vytváření pozitivních vztahů mezi dětmi. Proto současný výchovný systém poskytuje hudebním aktivitám mnohem větší prostor.

2.5 Přípravné studium v základních uměleckých školách

Vzdělávání v přípravném studiu základních uměleckých škol zahrnuje poznávání, ověřování, a rozvíjení předpokladů žáků a jejich zájmu o umělecké vzdělávání. Žáci jsou vedeni k elementárním návykům a dovednostem, které jsou důležité pro jejich další umělecký vývoj. Přípravné studium je určeno dětem ve věku 5 – 7 let a vzdělávání se uskutečňuje v rozsahu 1 – 2 hodin týdně, s délkou studia 1 – 2 roky.

2.5.1 Forma a cíle přípravného studia

V přípravném studiu je vhodná forma vyučování na rozhraní mezi hrou a vyučováním. Děti v tomto věku mají ještě malou schopnost abstrakce. Všeobecné pojmy a definice jsou jim cizí. Jsou je ochotny opakovat, ale neuvědomují si jejich smysl. Proto pedagog musí vždy vycházet z praktických činností a na ně teprve pomalu navazovat teorii.

Základním cílem přípravné hudební výchovy je seznámit děti nenásilnou a hravou formou se světem hudby a pomocí prostředků hudby pokládat u dětí základy jejich všestranného rozvoje. Děti si osvojují základy hudební teorie, rozvíjejí svou hudebnost, rytmické i intonační dovednosti a seznamují se s jednotlivými hudebními nástroji. Rozvíjení hudebních schopností hrou na hudební nástroj v raném věku dětí doporučoval ve svém *Informatoriu školy mateřské* již J. A. Komenský.

Prostřednictvím všestranných aktivit a tvořivých dětských hudebních her se u dětí prohlubuje jejich fantazie, představivost, kreativita a hudební vnímavost. Vzdělávání se uskutečňuje formou individuální a formou kolektivní výuky.

2.5.2 Priority vzdělávání v základních uměleckých školách

Pedagogovi základní umělecké školy se tak naskytují mimořádné možnosti a nebývalý časový prostor (ZUŠ poskytují vzdělávání žákům ve věku od 5 do 18 let a vzdělávání ve studiu pro dospělé, v souladu s koncepcí celoživotního vzdělávání) ke kultivaci osobnosti mladého člověka, k jeho bezpečné orientaci ve všech oblastech života, k motivaci k celoživotnímu vzdělávání a spoluvytváření příznivého sociálního, emocionálního a pracovního klimatu ve společnosti.

3 Metodika vzdělávání dětí předškolního věku

3.1 Očekávané výstupy RVP PV

Konkretizované očekávané výstupy RVP PV jsou uspořádány do pěti vzdělávacích oblastí RVP PV a v jejich rámci dále utříděny do konkrétnějších „podoblastí“ rozvoje a učení dítěte. Hudební výchova v mateřských školách je jednou z nejlepších metod rozvoje dětské osobnosti a má návaznost i na jiné obory. Ve všech pěti oblastech Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání se dá dětská osobnost rozvíjet i pomocí hudby a hudebního vnímání.

Ve své práci uvádím pouze ty z výstupů, které jsou v přímém souladu s potřebami a očekávanými výstupy RVP ZUŠ pro přípravné studium předškoláků.

3.1.1 Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

Konkretizované výstupy:

- pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus
- doprovázet pohyb zpěvem
- zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji

Podoblast sebeobsluha

- pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. použít toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, používat kapesník)
- samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky

3.1.2 Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

Konkretizované výstupy:

- rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus
- soustředěně poslouchat pohádku, hudební skladbu, divadelní hru
- zapamatovat si jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je
- zapamatovat si melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky
- poznat některé hudební znaky

Podoblast sebeovládání a přizpůsobivost

- přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit

3.1.3 Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

Konkretizované výstupy:

- důvěřovat vlastním schopnostem

3.1.4 Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)

Konkretizované výstupy podoblasti kultura, umění

- pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci
- vyjádřit a hodnotit prožitky
- vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje

3.1.5 Dítě a svět (oblast environmentální)

Konkretizované výstupy:

- orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí
- spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)

V rámci příprav materiálu Konkretizované očekávané výstupy RVP PV vznikl materiál, nabízející rodičům dětí předškolního věku základní informace toho, co by mělo jejich dítě zvládnout před vstupem do základní školy. Uvádím výběr popsaných požadavků z tohoto „desatera“, které jsou zcela v souladu s požadavky na připravenost dětí přípravného studia ZUŠ ke vzdělávání na 1. stupni studia hudebního oboru. Přehled požadovaných dovedností propojuje a sjednocuje cíle rodiny i školy. Proto je velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, která se podílí na vzdělávání dítěte.

3.2 Desatero MŠMT

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas

- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti až deseti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá

- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činností se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- zapojí se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit

- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevovat tvořivost

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

- vyzná se ve svém prostředí, spolehlivě se orientuje v blízkém okolí
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží)
- ví, jak se má chovat a snaží se to dodržovat
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

3.3 Metodika vzdělávání v základních uměleckých školách

Prioritou základního uměleckého školství je podchycení a rozvoj talentů, soustavná výchova dětí k celoživotnímu a aktivnímu zájmu o hudbu a umění. Hudební obor v základním uměleckém vzdělávání umožňuje žákům prostřednictvím soustavného vzdělávání, aktivní interpretace, poznáváním hudební kultury a osvojením si základních teoretických znalostí využívat hudbu jako prostředek vzájemné komunikace i osobního uměleckého sdělení.

Vzdělávací obsah hudebního oboru je členěn do dvou vzájemně provázaných oblastí, praktické a teoretické. Žák si osvojuje hru na nástroj nebo zpěv ve výuce individuální nebo skupinové. Získává hudební návyky a rozvíjí se jako sólista. Postupně uplatňuje získané dovednosti v kolektivní hře, zpěvu a rozvíjí se jako spoluhráč. Teoretické znalosti jsou součástí praktické výuky. Cílem je propojit hudební teoretické znalosti s praxí se schopností hodnocení poučeného interpreta a posluchače.

3.3.1 Dvouleté přípravné studium

Dítě je přijato na základě předpokladu a v přípravném studiu je systematicky připravováno k talentovým zkouškám pro základní studium I. stupně.

Přípravné studium je určeno pro žáky od 5 let. Během studia se žáci se seznámí s vybraným hudebním nástrojem, učí se tvořit tón, rozvíjí základy sluchové a rytmické dovednosti.

V průběhu přípravného studia hudební výchovy si dítě osvojí tyto základní poznatky:³

- zahraje nebo zazpívá píseň v rozsahu pěti tónů
- opakuje rytmický úryvek
- rozezná hru a zpěv pomalu, rychle, silně, slabě
- pojmenuje svůj vybraný nástroj a jeho části
- popíše, jak se tvoří tón
- vysvětlí, jak má sedět u nástroje nebo stát při zpěvu
- orientuje se v notové osnově
- rozezná notu i pomlku celou, půlovou a čtvrtovou

³ ŠVP Druhé soukromé základní umělecké školy, s.r.o., České Budějovice

4 Spolupráce škol na předškolním vzdělávání dětí

Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí.

4.1 Zavedení povinné předškolní docházky

4.1.1 Novela školského zákona

Novelou školského zákona č. 561/2004 Sb., vydanou pod číslem 178/2016 Sb., ze dne 20. dubna 2016, se s účinností od 1. ledna 2017 zavedlo povinné předškolní vzdělávání, do kterého děti nastoupí poprvé 1. září 2017. Děti, které do 31. srpna 2017 dovrší věk pěti let, čeká povinný předškolní ročník, který budou moci plnit pouze ve školách zahrnutých v rejstříku škol a školských zařízení. Plnění povinnosti předškolního vzdělávání lze uskutečnit i jiným způsobem, a to individuálním vzděláváním dítěte, které se uskutečňuje bez pravidelné denní docházky do mateřské školy, vzděláváním v přípravné třídě základní školy a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální nebo vzděláváním v zahraniční škole na území České republiky, ve které ministerstvo povolilo plnění povinné školní docházky.

4.1.2 Posílení školní připravenosti dětí

Povinné předškolní vzdělávání má posílit školní připravenost dětí. Děti by měli být lépe připraveny jak z hlediska edukačního, tak z hlediska sociální vyspělosti. Cílem nově nastavených podmínek pro povinné předškolní vzdělávání je zvýšení úspěšného zapojení sociálně znevýhodněných dětí do hlavního vzdělávacího proudu.

4.1.3 Nové povinnosti zákonných zástupců dětí

Novela školského zákona ukládá zákonným zástupcům dětí nové povinnosti. Patří mezi ně povinnost přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte. Podle §34 odst. 1 školského zákona trvá povinné předškolní vzdělávání od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, není-li dále stanoveno jinak. To znamená, že rodiče ve dni stanoveném ředitelem spádové mateřské školy požádají o přijetí k předškolnímu vzdělávání, pokud ne zvolí jinou mateřskou školu nebo jiný způsob povinného předškolního vzdělávání. Povinné předškolní vzdělávání má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech, a to v rozsahu čtyř vyučovacích hodin denně, tj. dvacet hodin týdně. Povinnost předškolního vzdělávání není dána v období školních prázdnin, dítěti je však zaručeno právo vzdělávat se v mateřské škole po celou dobu provozu, v němž je vzděláváno. Do mateřské školy tedy v době vedlejších prázdnin může, ale nemusí docházet. Ředitel mateřské školy je oprávněn požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte ve dnech, kdy je vzdělávání povinné. Podmínky pro uvolňování dětí ze vzdělávání a omlouvání jejich neúčasti ve vzdělávání stanoví školní řád.

4.2 Spolupráce škol

4.2.1 Skloubení metodiky ZŠ a ZUŠ

V současné době se nabízí celá řada metod výuky hudební teorie, např. Orffova metoda, Lýskova metoda nebo Danielova metoda. Každá z nich se zaměřuje na jiný segment hudebního rozvoje dětí. Stejně tak, jako došlo ke sjednocení používání hry na nástroje Orffova instrumentáře u předškoláků v mateřských školách i v přípravné hudební výchově na základních uměleckých školách, bude nutné skloubit metodiku i v dalších oborech vzdělávání.

4.2.2 Modelový příklad

Jeden modelový příklad z hudební teorie za všechny. Podle hudebního slabikáře „Domeček plný notiček“, autorky PaedDr. Karly Havelkové se předškoláci učí pojmenovávat noty jinými jmény, např. nota „e“ se zde jmenuje Eman, a podobně. Osobně jsem při suplování za kolegyni u pětileté žačky narazil na problém při určení náhradních názvů not. Konkrétně u noty „e“ jsem žačce řekl: „Zahrajeme si Evičku“, jak jsem byl zvyklý pojmenovávat tuto notu svým žákům předškolního věku. Malá žačka se zalekla a odvětila: „Ale to není Evička, to je Emílek!“

Zdánlivá drobnost však může dítěti způsobit přinejmenším zmatek nebo problém s pozdějším přechodem ke standardním názvům not.

4.2.3 Kvalifikovaná výuka

Závažnější dopady pro naši výchovnou práci může mít nekvalifikovaná výuka základů hry na hudební nástroj. Nejčastěji frekventovaným nástrojem je v tomto směru, díky poměrně jednoduchým začátkům a snadné finanční dostupnosti, zobcová flétna.

Dovoluji si parafrázovat text z výukového programu „Flétnička“ /*Mateřská škola Monte Ostrava*/: „Pokud se dítě rozhodne hrát na hudební nástroj, má celý život na to, aby v tomto ušlechtilém konání pokračovalo. Není proto nutné, aby hned na začátku zvládali zahrát mnoho písniček, na úkor správné techniky hry. Raději se zaměřujeme na rozvíjení potřebných základních dovedností.“

4.2.4 Spolupráce vzdělávacích zařízení

S příkladnou spoluprací vzdělávacích zařízení se přirozeně setkáváme u těch škol, které sdružují jak mateřskou školu, základní školu, tak i základní uměleckou školu nebo u škol, sdružujících dva ze jmenovaných typů školských zařízení. Školská zařízení, sdružující základní školu, základní uměleckou školu a mateřskou školu najdeme v těchto městech: Jablonec nad Jizerou, Stachy, Frýdlant, Kašperské Hory, Lednice, Lomnice, Jesenice, Bezručice. Kombinaci mateřské a základní školy pak ve většině měst a menších obcí. Řada těchto kombinovaných škol má bohaté a letité zkušenosti s rozšířenou výukou hudební výchovy a pyšní se tradicí nejrůznějších

hudebních uskupení, pěveckých sborů, divadelních a tanečních souborů, složených ze žáků obou nebo všech tří typů škol.

4.3 Nové možnosti spolupráce škol

4.3.1 Obavy z povinné předškolní docházky

Zavedení povinné předškolní docházky přináší celou řadu otázek i pochybností ze strany rodičů dětí předškolního věku i ze strany pedagogických pracovníků a odborné veřejnosti. Zavedení povinné předškolní docházky bude pro ředitele a pedagogy mateřských škol znamenat zvýšení administrativní zátěže (nová forma individuálního předškolního vzdělávání přinese mateřským školám povinnost toto individuální vzdělávání jistým způsobem kontrolovat, ověřovat úroveň očekávaných výstupů RVP PV). Rodiče, jejichž děti by do MŠ tak jako tak chodily, budou muset děti omlouvat, pokud budou chtít odjet s dítětem na dovolenou nebo pokud jejich dítě onemocní. Rodiče, kteří budou chtít své dítě ve věku pěti let nadále vzdělávat doma sami, budou muset podstoupit nemalou administrativní proceduru k získání povolení. Převládá i názor, že se jedná o zásah do soukromé sféry občanů.

4.3.2 Přednosti předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání, jako doplněk rodinné výchovy bezesporu příznivě působí na celkový rozvoj dítěte a má nepochybně pozitivní význam i pro další etapy jeho života. Potřebám dítěte odpovídající pedagogická péče v mateřských školách je obecně považována za důležitý základ celoživotního vzdělávání. Stejně tak je vnímáno předškolní vzdělávání dětí ve všech oborech uměleckých škol, jako jeden z důležitých předpokladů uměleckého růstu a budoucího uplatnění. Pozitivním přínosem je včasné podchycení talentovaných a mimořádně nadaných dětí, s možností vytvoření mimořádných podmínek pro jejich vzdělávání.

4.3.3 Přednosti získávání požadovaných základů hudebního vzdělání v přípravném studiu ZUŠ

Počátek hudebního vzdělávání v základních uměleckých školách má tři základní věkové kategorie:

1. začátek hudebního vzdělávání pětiletého dítěte předškolního věku v přípravném studiu
2. začátek hudebního vzdělávání šestiletého dítěte, žáka 1. třídy ZŠ v přípravném studiu nebo v 1. ročníku prvního stupně ZUŠ
3. začátek hudebního vzdělávání sedmiletého dítěte, žáka 2. třídy ZŠ v 1. ročníku prvního stupně ZUŠ

Ad 1) Přípravná hudební výchova v ZUŠ přibližuje dětem předškolního věku základy hudební abecedy kombinovanou formou hry a samotnou výukou. Za vhodnou považují kombinaci individuálního vyučování, kdy se dítě předškolního věku již seznamuje s jednotlivými hudebními nástroji pod vedením kvalifikovaného pedagoga, s formou kolektivní výuky hudební teorie. V předškolním věku tak dítě získává základy vlastností a návyků, které po nástupu do ZŠ mnohonásobně zúročí. Především individuální výuka s pedagogem, který má ve vyučovací hodině jednoho, maximálně dva žáky dává mimořádný prostor k položení těchto základů. Dalším z pozitivních aspektů je skutečnost, že předškolák ještě není natolik zatížen povinnostmi, které přináší povinná školní docházka.

Ad 2) Začátek povinné školní docházky přináší začínajícímu školákovi zásadní změny v jeho dosavadním životě. Když pak hned v prvních dnech školní docházky, kdy se dítě seznamuje s novým prostředím, novým kolektivem, pracovníky a pedagogy školy, zcela novým časovým harmonogramem apod., přivádí rodiče svého „prvňáčka“ k talentové zkoušce do ZUŠ, jeví méně otužilí nebo méně psychicky odolní jedinci první známky stresu. Nemluvě o dalších zájmových činnostech, které rodiče začínajícímu žákovi hned od počátku jeho školní docházky přichystali. Proto se žáci 1. třídy ZŠ většinou přijímají do přípravného studia ZUŠ.

Uvádím jeden příklad ze své praxe:

V prvním týdnu školního roku byl na základě mimořádně úspěšně vykonané talentové zkoušky přijat žák 1. třídy přímo ke studiu do prvního ročníku ZUŠ. Při domluvě individuální výuky hry na hudební nástroj a povinné kolektivní výuky předmětu Hudební nauka s matkou tohoto žáka mi bylo oznámeno, že její prvňáček má ve svém týdenním harmonogramu „okénko“ pouze ve středu mezi 14. – 16. hodinou. Ostatní časový prostor již zaplnily další kroužky - od výuky cizího jazyka až po sportovní aktivity.

Ad 3) Ke studiu na ZUŠ jsou proto do prvního ročníku přijímáni žáci ve věku 7 let. Sedmileté dítě postupuje díky získaným a poměrně ukotveným znalostem, vědomostem a návykům v hudební výuce rychleji. Pro budoucí uměleckou dráhu však může být absence dvou přípravných ročníků výuky výrazně znevýhodňujícím faktorem v silném konkurenčním prostředí.

Pro dlouhodobý, systematický a plynulý rozvoj uměleckého talentu se tak jako ideální jeví model poskytování odborně vedeného hudebního vzdělávání dítěte již od přípravného studia, tedy dítěte předškolního věku.

4.3.4 Vytváření nových forem spolupráce

Povinná předškolní docházka bude vyžadovat daleko intenzivnější odbornou spolupráci zainteresovaných škol a školských zařízení. Pro motivaci dětí k osobnímu růstu bude vedle nezbytných odborných znalostí a schopností pedagogů nutná kooperace na poli vytváření jednotlivých metodik.

Hudba disponuje mimořádnými nonverbálními prostředky k navazování kontaktu a komunikace, disponuje prostředky k odstraňování sociálních bariér. Proto je nezbytné společně vytvářet jednotnou metodiku k využití tohoto potenciálu.

V únoru 2017 proběhl na naší škole vzdělávací program „*Flétnička v mateřské škole*“, akreditovaný MŠMT v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

pod čj.: 1669/2016-1-86, který vedle pedagogických pracovníků mateřských škol absolvovali i pedagogové naší základní umělecké školy.

Cílem společného semináře byla společná snaha o sjednocení metodických postupů, sjednocení používané hudební literatury a techniky hry při hudebním vzdělávání dětí předškolního věku v MŠ a ZUŠ.

Zavedení povinné předškolní docházky nabízí, ale především předpokládá vytváření nových možností a postupů k daleko užší spolupráci mateřských, základních a základních uměleckých škol.

5 Závěr

System našeho uměleckého školství je ve světě naprosto ojedinělý a unikátní. Čeští umělci již po několik století šíří dobré jméno naší země a naší kultury po celém světě. Pro zachování kulturních tradic a hodnot, kterými se v celosvětovém měřítku právem pyšníme, však musíme vyvinout maximální úsilí.

Kultura je v obecném smyslu slova chápána jako výkladní skříň každé společnosti a významně se podílí na vnímání celkového společenského klimatu. I proto je výchova budoucí generace vedena tímto směrem na všech úrovních školství, s využitím všech prostředků uměleckých disciplín.

Pro přispění k procesu kultivace osobnosti každého jedince formou dostatečné nabídky příležitostí ke vzdělání a seberealizace má naše školství dostatek prostředků a nástrojů. Pro naplnění požadovaných cílů bude nezbytná intenzivnější a hlubší spolupráce vzdělávacích institucí. Povinné předškolní vzdělávání může k naplnění těchto cílů významně přispět.

6 Seznam použitých zdrojů

Program výchovné práce v jeslích a v mateřských školách. Druhé vydání. Praha: SPN, 1968

DOLEŽIL, Metod. *Intonace a elementární rytmus.* Praha: Editio Supraphon, 1991

GREGOR, V. a SEDLICKÝ, T.: *Dějiny hudební výchovy v Čechách a na Slovensku.* Praha, 1990

HAVELKOVÁ, Karla. *Domeček plný notiček: metodika k pracovnímu sešitu hudební teorie pro PPHV, PHV ZŠU a 1. třídu ZŠ.* Brno: LYNX, 2001

HOLZKNECHT, Václav. *Člověk potřebuje hudbu.* Praha: Panton, 1969

LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání.* Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe, s.r.o., 2006. ISBN 978-80-87553-65-7

SVOBODA, Jiří A. *Počátky umění.* Praha: Nakladatelství Academia, 2011. ISBN 978-80-200-1925-7

URBAN, Bohumil S. *Úvod do teorie estetické výchovy.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970

Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2010

Školní vzdělávací program Druhé soukromé základní umělecké školy, s.r.o., České Budějovice

Učební plány pro základní umělecké školy. Schválilo MŠMT ČR dne 26. června 1995

Materiál pro PV. č.j.MSMT-9482/2012-22. MŠMT ČR, 8. dubna 2012